Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

**Asia: Valtioneuvoston E-jatkokirjelmä EJ 10/2022 vp - E 14/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto talouspolitiikan EU-koordinaation arviosta**

*Eduskunnan talousvaliokunta pyytää Talouspolitiikan arviointineuvoston kirjallista lausuntoa E-jatkokirjelmästä Talouspolitiikan EU-koordinaation arviointi*

EU:n finanssipoliittisen valvonnan kehikko on muodostunut liian monimutkaiseksi eikä se ole onnistunut torjumaan velkaantumisen kasvamista edes hyvinä aikoina.[1] Komission uusi esitys on tervetullut askel oikeaan suuntaan valvonnan kehittämiseksi. Se yksinkertaistaa järjestelmää ja - riippuen toteutuksesta - mahdollistaa sopivan tasapainon velkakestävyyden edistämisen ja finanssipolitiikan suhdannevakautuksen kannalta. Uudistus on riittävän kunnianhimoinen eikä tyydy pelkästään pieniin osittaisiin parannuksiin.

Komission ehdotus nettomenojen uraan perustuvaan sopeutukseen, joka ottaa huomioon päätösperäiset veromuutokset, on myös sopiva mittari. Tämä siksi, että tämäntyyppiset päätösperäiset toimet ovat selvemmin julkisen vallan vaikutettavissa kuin nykyinen rakenteellinen jäämä. Nettomenojen käsitteelle ei ole kuitenkaan vielä olemassa tarkkaa määritelmää, ja lopullinen kanta tämän mittarin valinnan onnistumiseen riippuu toteutuksesta. Suomen kannassa todetaan, että on hyvä, jos tämän mittarin lisäksi käytetään muita kotimaisia mittareita. Useiden mittarien olemassaolo on sinänsä hyödyllistä, mutta komission esitys saattaa olla tasapainoisempi menojen ja verojen suhteen kuin valtiovarainministeriön (VM:n) työryhmän ehdottama pelkästään menoihin perustuva mittari.

Komission esityksen mukaan velan sopeutusurien tulee uskottavasti lähteä alentamaan velkaa. Tästä käsitteestä ja sen määrittelystä tarvitaan myös tarkempaa tietoa. On mahdollista, että vaatimus on liian epämääräinen. Blanchard ym. (2022) ehdottavat, että muotoilu olisi mieluummin sellainen, jossa velka lähtee alenemaan korkealla todennäköisyydellä (esim. 90 %). Todennäköisyydet arvioitaisiin velkakestävyysmallinnuksella, mikä voisi vähentää tavoitteen mahdollista liiallista liikkumavaraa.

Nykyinen matalien reaalikorkojen tilanne pitäisi pystyä hyödyntämään erityisesti ongelmamaissa velkatasojen alentamiseen. Ohjauskehikon pitää edellyttää tätä riittävän selvästi. Tarvitaan myös selvyyttä siihen, miten ja missä tilanteissa suunnitelmia voidaan päivittää.

Kuten VM, katsomme myös, että jos sopeutusuraa pidennetään rakenteellisten uudistusten takia, tarvitaan selvät pelisäännöt siitä, miten rakenteellisten uudistusten vajeita pienentävä vaikutus lasketaan. Uudistusten pitää olla riittävän konkreettisia, jotta niiden vaikutukset julkisen sektorin tasapainoon voidaan uskottavasti arvioida.

Samoin tuemme sitä, että vakautusohjelmien toimeenpanoon otetaan käyttöön uusia keinoja.

[1] Nykyisen finanssipolitiikan ohjauskehikon puutteita ja korjausehdotuksia on tarkasteltu mm. Talouspolitiikan arviointineuvoston joulukuussa 2022 julkaistussa taustaraportissa EU's Fiscal Framework - identified shortcomings and proposed remedies. Sen on laatinut ennustepäällikkö Päivi Puonti (ETLA).

Komission esityksessä annettaisiin itsenäisille finanssipolitiikan valvojille (Suomessa Valtiotalouden tarkastusvirasto) suurempi rooli, mutta VM:n kirjeessä tähän suhtaudutaan ymmärtääksemme hieman pidättyvästi. Toisaalta komission esitystä on kritisoitu siitä, että komissiolle itselleen jää liian suuri rooli: se yhtäältä tekisi alustavat sopeutusurat mutta myös arvioisi valtioiden esitykset. Itsenäisten finanssipoliittisten valvojien mukanaolo vähentää tätä komission valta-asetelmaa, ja mahdollistaa suuremman mahdollisuuden ottaa huomioon kansallista erityisosaamista. Luonnollisesti eri maiden kansallisten finanssipolitiikan valvojien sekä European Fiscal Board:n resurssien tulee olla riittävät, jotta laadukkaita arviota ja laskelmien taustaoletusten valmistelua voidaan toteuttaa.

Lisätietoja Talouspolitiikan arviointineuvoston varapuheenjohtaja Jukka Pirttilä, jukka.pirttila@helsinki.fi

Talouspolitiikan arviointineuvoston jäsen Seija Ilmakunnas, seija.k.ilmakunnas@jyu.fi

Talouspolitiikan arviointineuvoston pääsihteeri Anni Huhtala, anni.huhtala@vatt.fi

Viitteet

Blanchard, O., Sapir, A. ja Zettelmeyer, J. (2022) The European Commission's fiscal rules proposal: a bold plan with flaws that can be fixed. https://www.bruegel.org/blog-post/european-commissions-fiscal-rules-proposal-bold-plan-flaws-can-be-fixed

Puonti, P. (2022) EU’s Fiscal Framework – identified shortcomings and proposed remedies, Background report for the Finnish Economic Policy Council. https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2022/12/EU_fiscal_Puonti_2022.pdf